

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Xebastian Retegi Mitxelena

*Errenteria,
Gipuzkoa
(1929-2018)*

Aurkibidea

Biografia

Errenteria-Oreretako Egi-Luze Mendikoa baserrian jaio zen Xebastian eta han bizi izan da beti, Egi-Luze sagardotegia dagoen baserrian, alegia. Aita Egi-Luze bertakoa zuen eta ama, berriz, Añarbeko Pikorrene baserrikoa. Zazpi anai-arrebatan bera izan da gazteena. Aitak Landarbasoko kobetan egiten zuen lan perretxikoak hazten eta hura utzi zuenean baserrian aritu zen. Xebastian Zamalbide auzoko Tolare-Berri eskolan ibili zen 6-7 urterekin hasi eta 12 bete arte. Geroago, auzoko beste mutil bat eta biak Errenteriako kaleko eskola publikora jaisten ziren gaztelaniaz ez zekitela-eta ikastea komeni zitzaizela erabaki baitzuten gurasoek. Hamalau urterekin utzi zuen eskola. Donostiako Udaleko langilea izan zen konponketak egiten, basolanetan ere aritu zen eta Landarbasoko zentralesko langile ere izan zen. Baina sagardogintza izan da bere zeregin nagusia. 1945 inguruan sagardotegia martxa jarri zuten baserrian eta geroztik beti izan da sagardotegia bertan.

Zintak

ERR-017

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Zabala, Edurne
- **Data:** 2010-04-09
- **Iraupena:** 112 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Aita perretxikoak hazten

- **Erref:** ERR-017/003
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:02:59. **Bukatu:** 00:04:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora
- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila

Laburpena:

Landarbasoko kobazuloetan perretxikoak hazten zituen aita, baserrian lana egiteaz gainera.

2. Baserriko bizimodua

- **Erref:** ERR-017/004
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:04:36. **Bukatu:** 00:07:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Zazpi senidetan gazteena. Behiak eta behorrak zituzten. Kalera joaten ziren egunero esnea eta barazkiak saltzera. Auto gutxi zegoen. Alkatea motoan ibiltzen zen.

3. Esnea saltzera kalera

- **Erref:** ERR-017/005
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:07:19. **Bukatu:** 00:11:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Izeba soltera joaten zen etxez etxe saltzera, Erreteriarra; ama eta arreba ere bai. Azkenaldian emaztea, kotxearekin. Goizeko seietan jaikitzen ziren behiak jeztera. Behorrekarekin joaten ziren. Gero zaldi karroarekin eta ondoren autoz. Gero eta gastu handiagoa. Zaldi karroa baserri gutxitan zuten. Erreterian 5-6 zeuden.

4. Eskolara Tolareberrira

- **Erref:** ERR-017/007
- **Iraupena:** 0:04:15. **Hasi:** 00:11:58. **Bukatu:** 00:16:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

<p>Ordubeteko bidea zuten oinez. Gutxi joaten ziren kalera, elizara. Tolareberrira joaten zen eskolara. Don Pedro apaiza zen maisuetako bat; gogorra ei zen. 12 urte arte ibili zen han, eta gero Erreterian ibili zen. Euskarari ez zitzaion garrantzirik ematen. Erdara ikastea inportantea zen, eta horregatik jarraitu zuen ikasten.</p>

5. Tolaretik eskola publikoetara

- **Erref:** ERR-017/008
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:16:13. **Bukatu:** 00:17:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Tolaren eskolan euskaraz hitz egiten zuten, baina idatzi erdaraz. Gaurko euskara zaila egiten zaio. Eskola publikoetan dena erdaraz ikasi zuen.

6. Mutikotako jolasak

- **Erref:** ERR-017/010
- **Iraupena:** 0:05:04. **Hasi:** 00:18:12. **Bukatu:** 00:23:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Neskak eta mutilak aparte egoten ziren. Inguruko mutilak elkartu, eta boletan egiten zuten. Pilotan aritzen ziren. Balairik ez zen izaten. Habietatik txorikumeak harrapatzen zituzten: zozoak, birigarroak, okilak... Tiragomarekin ere ibiltzen ziren txoritan.

7. Ehiza eta arrantza

- **Erref:** ERR-017/011
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:23:16. **Bukatu:** 00:24:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Hegaberak lazoarekin harrapatzen saiatu izan da. Arrantzan, amurrainak eskuz, Landarbasoko errekan.

8. Gereziak batzen, arbolara igota

- **Erref:** ERR-017/012
- **Iraupena:** 0:04:09. **Hasi:** 00:24:49. **Bukatu:** 00:28:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Fruta arbola asko zuten: muxikak, aranak, gereziak... gustura ibiltzen zen arbola gainean. Gerezi arbolatik eroritakoak ere ezagutzen ditu. Gerezi motak.

9. Sagar arbolak

- **Erref:** ERR-017/013
- **Iraupena:** 0:03:31. **Hasi:** 00:28:58. **Bukatu:** 00:32:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Sagar arbola asko zegoen. Gutxitzen joan da. Errenterian hiru sagardotegi zeuden. Saltzeko zaila zen eta lana ematen zuen sagarrak. Gerezia saltzen zen ondoen plazan. Sagar motak.

10. 17 urterekin Donostiara lanera

- **Erref:** ERR-017/014
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:32:29. **Bukatu:** 00:33:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak

Laburpena:

14 urterekin eskola utzi, eta baserrian hasi zen lanean. 17 urterekin Donostiako Udalean hasi zen, anairen ordeiz. Pinua landatzen ere ibilia da.

11. Bizikletan lanera

- **Erref:** ERR-017/016
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:34:22. **Bukatu:** 00:38:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bizikletan joaten zen Donostiara lanera, 17 urterekin. Anaia zaharrenak soldadu joan ziren gerrara; bitartean bizikleta ibiltzeko esaten zioten. Orain erregeak bezala bizi garela dio.

12. Sukaldeko lanak emakumeek

- **Erref:** ERR-017/017
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:38:32. **Bukatu:** 00:39:44

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Sukaldean ez du ikasi; emakumeek egin dute beti lan hori. Babarruna jaten zuten egunero, eta jaietan garbantzua. Pitarra edaten zuten, etxean egina.

13. Sagardoa eta pitarra egiten

- **Erref:** ERR-017/018
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:39:44. **Bukatu:** 00:42:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Sagardoa egiteko Otsozulueta joaten ziren. Garlian eramaten zuten sagardoa. Gurdia erori zitzaion bidean behin. Baldeka hustutzen zuten kupelera. Sagardoa kanpokoentzat izaten zen; etxekoentzat pitarra.

14. Errotara, artoarekin

- **Erref:** ERR-017/019
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:42:54. **Bukatu:** 00:43:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Taloak egiten zituzten. Nora joaten ziren errotara. Nafarroara ere joaten ziren, gerra garaian.

15. Gerrako kontuak

- **Erref:** ERR-017/021
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:44:15. **Bukatu:** 00:47:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra hasi zenean 7 urte zituen. Tiroketak gogoratzen ditu. Arreba balak zauritu zuen. Soldaduak ere izan zituzten etxean. Lubakiak. Bi anaia soldadu joan ziren, kintak harrapatuta, eta bat hil egin zen.

16. Aita kartzelara eraman zuten

- **Erref:** ERR-017/022

- **Iraupena:** 0:04:27. **Hasi:** 00:47:12. **Bukatu:** 00:51:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Etxean soldaduak izan zituztenean, kafesnea prestatu zieten. Gorritakoek aita kartzelara eraman zuten, Hernanira, Erreenteriako bi mutili Nafarroara pasatzeko bidea erakusteagatik.

17. Bordaxarko mutilen heriotza

- **Erref:** ERR-017/024
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:51:51. **Bukatu:** 00:53:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Bordaxarko batzuk hil zituzten gerra garaian. Zapirain. Ehizako eskopetak ezkutatu egin zituzten, eta horregatik.

18. Bilerak

- **Erref:** ERR-017/026
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:53:52. **Bukatu:** 00:55:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Usaskun bilera izaten zen igandetan. Hantxe ezagutu zuen emaztea, hernaniarra.

19. 8-9 urte nobiotan

- **Erref:** ERR-017/028
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:56:02. **Bukatu:** 00:57:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

8-9 urte egin zituzten nobiotan. Orain ezkontuta ere ez dute hainbeste irauten. Ikutu ere egin gabe ibiltzen ziren.

20. Ezkondu zirenekoa

- **Erref:** ERR-017/030
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:57:34. **Bukatu:** 00:59:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Ezkundu gabe elkarrekin bizitzea bekatu handia zen. Martutenen egin zuten bazkaria, eta Bilbon pasatu zituzten zortzi egun. Ereñozun ezkondu ziren.

21. Egiluze sagardotegia

- **Erref:** ERR-017/032
- **Iraupena:** 0:03:47. **Hasi:** 01:00:09. **Bukatu:** 01:03:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Egiluzen sagardotegia dago. Amak erosi zuen tolarea. Auzokoentzat ere egin izan dute sagardoa. Tolareko lanak.

22. Sagardotegiko giroa I

- **Erref:** ERR-017/034
- **Iraupena:** 0:03:31. **Hasi:** 01:05:28. **Bukatu:** 01:08:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Sardinak eta tortilla jartzen zuten. Mozkortu eta gaua bertan pasatzen zuenik ere bazen. Emakumeak azpiko arroparekin etortzen ziren, senarrentzat, sagardotegira.

23. Sagardotegiko giroa II

- **Erref:** ERR-017/035
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 01:08:59. **Bukatu:** 01:10:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Bertsotan hasten ziren edandakoan, eta baita borrokan ere bai. Gizon borrokazale baten anekdota.

24. Antzinako sagardogintza

- **Erref:** ERR-017/039
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 01:15:21. **Bukatu:** 01:17:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Sagarra pisiorekin jotzen zuten sasoi batean. Idiekin estutzen zuten prentsa batzuek. Aurrerapenak.

25. Sagardotegi asko zeuden lehen

- **Erref:** ERR-017/041
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 01:24:09. **Bukatu:** 01:25:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Itxitako sagardotegiak aipatzen ditu. Erreterian sagardotegi bakarra da beraiena.

26. Pinuaren gainbehera

- **Erref:** ERR-017/045
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 01:29:20. **Bukatu:** 01:29:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Pinuak dezente balio zuen lehen. Orain ez. Egurrak balioa galdu du.

27. Egurra txikitzen, okindegiatarako

- **Erref:** ERR-017/047
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 01:30:39. **Bukatu:** 01:33:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Baserriko bizimodua. Egurra mozten zuten okindegiterako. Gurdian eramaten zuten anaiak. Bizimodua asko aldatu da.

28. Ur korrontea, aldaketa onena

- **Erref:** ERR-017/048
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 01:33:28. **Bukatu:** 01:35:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Gurdibideak. Oinetakoak aldatzen zituzten Erreteriarira iristean. Ur korrontea izan da berarentzat aldaketarik onena etxean. Beraiek bazuetn argindarra, baina ez zutenak ere ezagutu zituen.

Retegi Mitxelena, Xebastian | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com